

گزارش نظارتی عملکرد دولت در بهبود رتبه ایران در گزارش سال ۲۰۱۹ انجام کسب و کار بانک جهانی

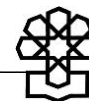
معاونت پژوهش‌های اقتصادی
دفتر: مطالعات اقتصادی

کد موضوعی: ۲۲۰
شماره مسلسل: ۱۶۳۴۳
اسفندماه ۱۳۹۷

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۲.....	۱. نگاه کلی به وضعیت ایران در گزارش سال ۲۰۱۹ انجام کسب و کار بانک جهانی
۷.....	۲. مقایسه وضعیت ایران در گزارش سال‌های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ انجام کسب و کار بانک جهانی
۷.....	۲-۱. شروع یک کسب و کار
۸.....	۲-۲. مجوزهای ساخت و ساز
۸.....	۲-۳. دسترسی به برق
۹.....	۲-۴. ثبت مالکیت
۱۰.....	۲-۵. اخذ اعتبار
۱۰.....	۲-۶. حمایت از سهام‌داران خرد
۱۱.....	۲-۷. پرداخت مالیات
۱۱.....	۲-۸. تجارت فرامرزی
۱۲.....	۲-۹. اجرای قراردادها
۱۲.....	۲-۱۰. حل و فصل ورشکستگی
۱۳.....	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۱۵.....	منابع و مآخذ

گزارش نظارتی عملکرد دولت در بهبود رتبه ایران در گزارش سال ۲۰۱۹ انجام کسب و کار بانک جهانی

چکیده

در گزارش سال ۲۰۱۹ انجام کسب و کار بانک جهانی، ایران با ۴ رتبه تنزل نسبت به گزارش سال ۲۰۱۸، در رتبه ۱۲۸ از میان ۱۹۰ کشور و در مقایسه با کشورهای سند چشم‌انداز، با ۱ رتبه تنزل نسبت به سال قبل در جایگاه نوزدهم از ۲۵ کشور قرار گرفته است. این در حالی است که دولت طبق ماده (۲۲) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴) مکلف شده در هر سال رتبه کشور را در شاخص انجام کسب و کار ۱۰ رتبه ارتقا دهد تا به کم‌تر از ۷۰ در پایان اجرای قانون برنامه ششم (سال ۱۴۰۰) برسد.

طبق گزارش سال ۲۰۱۹، رتبه ایران در سه نماگر «تجارت فرامرزی»، «پرداخت مالیات» و «حل و فصل ورشکستگی» بهبود یافته است. اصلاحات دولت شامل راه‌اندازی پنجره واحد تجاری و معرفی سیستم آنلاین پرداخت بیمه تأمین اجتماعی، مالیات بر ارزش افزوده و مالیات بر درآمد شرکت‌ها، ۴۵ رتبه بهبود در نماگر «تجارت فرامرزی» و یک رتبه ارتقا برای ایران در نماگر «پرداخت مالیات» را در پی داشته است،^۱ و بازنگری در مؤلفه زمان ورشکستگی و کاهش آن از ۴/۵ سال به ۱/۵ سال توسط بخش خصوصی عامل بهبود رتبه نماگر «حل و فصل ورشکستگی» از ۱۶۰ به ۱۳۱ بوده است.

در سایر نماگرها (شروع کسب و کار، اخذ مجوزهای ساخت و ساز، دسترسی به برق، ثبت مالکیت، اخذ اعتبار، حمایت از سهام‌داران خرد، اجرای قراردادهای تنزل رتبه مشاهده می‌شود که به نظر می‌رسد مهم‌ترین عامل این تنزل، توصیف نامطلوب‌تر بخش خصوصی از محیط حقوقی و اداری کسب و کار در ایران در پرسشنامه‌های ارسالی به بانک جهانی است. بیشترین نارضایتی بخش خصوصی، در افزایش زمان تعامل با سازمان امور مالیاتی و سازمان تأمین اجتماعی در نماگرهای مختلف منعکس شده است؛ اگرچه بانک جهانی اصلاحات دولت در حوزه مالیات را پذیرفته و آن را در نماگری که به طور مستقیم به موضوع مالیات مرتبط است اعمال کرده است.

در واقع اصلاح نهادی مهمی چون راه‌اندازی پنجره واحد تجاری در ایران توسط دولت، از سقوط رتبه کشور با وجود ارائه گزارش نامطلوب‌تر بخش خصوصی از محیط کسب و کار و نیز سرعت پیشرفت سایر کشورها جلوگیری کرده است.

1. <http://www.doingbusiness.org/en/reforms/overview/economy/iran>

مقدمه

در گزارش‌های سالیانه «انجام کسب‌وکار» که از سال ۲۰۰۵ توسط بانک جهانی منتشر می‌شوند، میزان سهولت محیط حقوقی و اداری کسب‌وکار در طول چرخه عمر بنگاه‌های کوچک و متوسط در قالب ۱۰ نماگر در کشورهای مختلف اندازه‌گیری شده و نتیجه هر سال به صورت رتبه‌بندی کشورها از نظر سهولت انجام کسب‌وکار، اعلام می‌شود. هر نماگر نیز ترکیبی از تعدادی مؤلفه مانند زمان، هزینه، مرحله و غیره است. داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز کشورها از طریق پرسشنامه و نظرسنجی از نمونه بسیار محدودی از بخش خصوصی در هر کشور گردآوری می‌شوند.

جمهوری اسلامی ایران از سال ۲۰۰۶ در رتبه‌بندی گزارش انجام کسب‌وکار قرار گرفته و تاکنون به جایگاه مطلوبی در گزارش مذکور دست نیافته است. روند نزولی رتبه کشور از ابتدای محاسبه شاخص برای ایران، در سال ۲۰۱۵ به یکباره شروع به بهبود کرد، اما از سال ۲۰۱۷ مجدداً رتبه کشور در حال تنزل است. بر اساس تبصره ماده (۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار (مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶) «وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است با همکاری دستگاه‌های اجرایی و نهادهای بین‌المللی، جایگاه ایران در رتبه‌بندی‌های جهانی کسب‌وکار را بهبود بخشد و وضعیت اقتصادی مناسب کشور را به سرمایه‌گذاران خارجی معرفی کند». همچنین در بند «الف» ماده (۲۲) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴) دولت مکلف شده در هر سال رتبه کشور را در شاخص انجام کسب‌وکار ۱۰ رتبه ارتقا دهد تا به کم‌تر از ۷۰ در پایان اجرای قانون برنامه ششم (سال ۱۴۰۰) برسد. گزارش حاضر ضمن بررسی وضعیت ایران در آخرین گزارش انجام کسب‌وکار بانک جهانی (سال ۲۰۱۹)، نگاهی به عملکرد دولت در راستای اجرای تکلیف قانونی خود در بهبود رتبه ایران در گزارش انجام کسب‌وکار دارد.

۱. نگاه کلی به وضعیت ایران در گزارش سال ۲۰۱۹ انجام کسب‌وکار بانک جهانی

طبق گزارش سال ۲۰۱۹ انجام کسب‌وکار بانک جهانی، ایران در رتبه ۱۲۸ از میان ۱۹۰ کشور قرار گرفته که نسبت به سال گذشته ۴ رتبه تنزل داشته است. با وجود بهبود سنجه «فاصله از پیشرو»^۱ برای ایران از ۵۶/۴۸ در سال ۲۰۱۸ به ۵۶/۹۸ در سال ۲۰۱۹ به دلیل سرعت بیش‌تر پیشرفت سایر کشورها رتبه نامطلوب‌تری نسبت به سال گذشته برای کشور رقم خورده است.

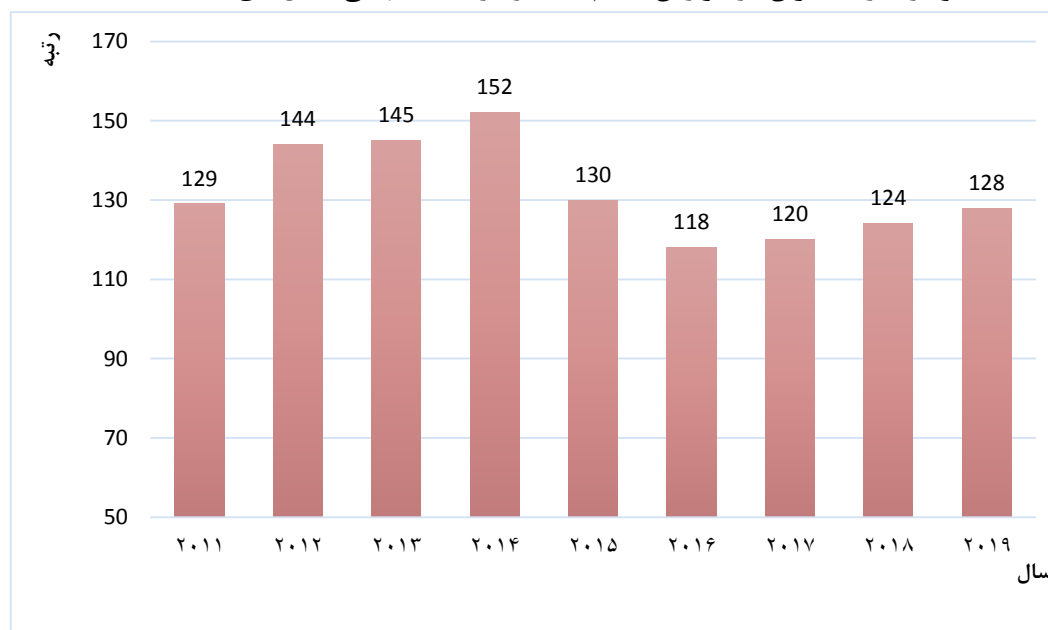
نمودار ۱ رتبه ایران را در گزارش انجام کسب‌وکار بانک جهانی در سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۹ نشان

۱. سنجه «فاصله از پیشرو» به معنی فاصله هر کشور از بهترین کشور است که در مقیاس صفر تا ۱۰۰ اندازه‌گیری می‌شود و هرچه این عدد به ۱۰۰ نزدیک‌تر باشد انجام کسب‌وکار در آن کشور سهل‌تر است.

می‌دهد. همان‌گونه که در نمودار قابل مشاهده است، از سال ۲۰۱۵ روند رو به بهبودی در رتبه ایران در گزارش انجام کسب‌وکار آغاز شده بود به نحوی که جمهوری اسلامی ایران از رتبه ۱۵۲ در سال ۲۰۱۴ به ۱۱۸ در سال ۲۰۱۶ رسید.^۱ از سال ۲۰۱۷ مجدداً روند رو به تنزل در رتبه ایران آغاز شده است که عمده‌ترین دلیل آن این است که اصلاحات محیط حقوقی و اداری کسب‌وکار در ایران به‌کندی پیش می‌رود. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در مجموعه گزارش‌های «راهکارهای بهبود رتبه ایران در گزارش انجام کسب‌وکار بانک جهانی» که در سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ تدوین شد بیش از ۱۵۰ مورد از اقدامات لازم برای بهبود رتبه ایران در گزارش انجام کسب‌وکار به تفکیک نهادها و دستگاه‌های اجرایی مسئول را پیشنهاد داد و در سال ۱۳۹۶ پس از به‌روزرسانی، نسخه جدیدی از راهکارهای پیشنهادی ارائه کرد. متأسفانه تاکنون اغلب پیشنهادها و راهکارهای مذکور عملیاتی نشده است.

نمودار ۱. رتبه ایران در گزارش انجام کسب‌وکار بانک جهانی، سال‌های ۲۰۱۱-۲۰۱۸

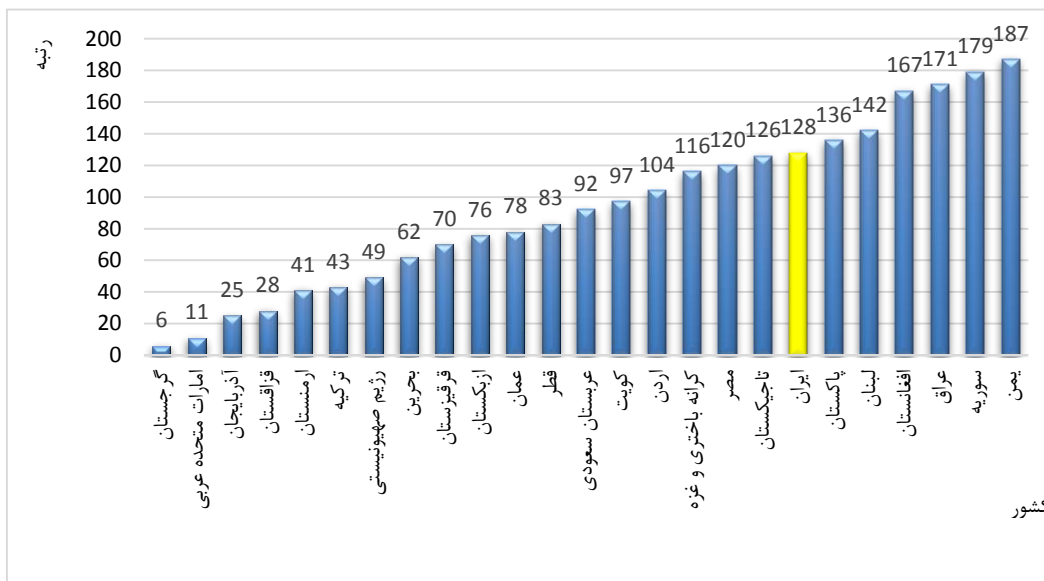

Source: www.doingbusiness.org

نمودار ۲ رتبه ایران را در مقایسه با کشورهای سند چشم‌انداز در گزارش سال ۲۰۱۹ نشان می‌دهد. ایران با یک رتبه تنزل در مقایسه با سال قبل در جایگاه نوزدهم از ۲۵ کشور سند چشم‌انداز قرار گرفته است.

۱. بررسی گزارش‌های سال‌های ۲۰۱۴-۲۰۱۶ بانک جهانی نشان می‌دهد در این دوره تنها دو مورد اصلاح در گزارش‌های انجام کسب‌وکار برای ایران ثبت شده و بخش عمده تغییر رتبه ایران در این سال‌ها به دلیل بازنگری بانک جهانی در داده‌ها اتفاق افتاده است. در بازنگری‌های انجام شده در مورد ایران، تنها بخشی از خطاهای فاحش سال‌های گذشته در ارسال اطلاعات تعدیل شده‌اند. برای مطالعه بیشتر رجوع کنید به: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، گزارش نظارتی درباره اجرای قوانین مربوط به محیط کسب‌وکار: ۱. عملکرد دولت در کاهش رتبه ایران در گزارش انجام کسب‌وکار بانک جهانی (گزارش نظارتی ماده ۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار، شماره مسلسل ۱۵۱۸۲، ۱۳۹۵.

نمودار ۲. رتبه ایران در مقایسه با کشورهای سند چشم‌انداز در گزارش سال ۲۰۱۹ انجام کسب‌وکار بانک جهانی

Source: <http://www.doingbusiness.org/rankings>.

جدول ۱، تغییرات فاصله از پیشرو و رتبه هر ده نماگر برای ایران در سال ۲۰۱۹ را در مقایسه با سال ۲۰۱۸ (بازنگری شده) نشان می‌دهد. در نماگرهای «ثبات مالکیت»، «اخذ اعتبار»، «حمایت از سهام‌داران خرد»، «اجرای قراردادها» و «حل‌وفصل ورشکستگی» هیچ تغییری در امتیازات ایران ایجاد نشده و به‌تبع، تغییری در سنجه فاصله از پیشرو نیز مشاهده نمی‌شود.

بهبود جزئی در امتیاز نماگرهای «شروع یک کسب‌وکار»، «اخذ مجوزهای ساخت‌وساز» و «دسترسی به برق» نیز به دلیل کاهش جزئی در هزینه‌های نسبی بوده است. از آنجا که هزینه‌ها به صورت نسبی از درآمد سرانه و در مورد نماگر مجوزهای ساخت‌وساز به صورت نسبی از ارزش انبار مفروض سنجیده می‌شود، بدون هیچ‌گونه تغییری در هزینه‌های اسمی در مورد هر سه نماگر و تنها به دلیل افزایش مخارج کسر هزینه‌ها، امتیاز این سه نماگر بهبود یافته است.

افزایش امتیاز نماگرهای «پرداخت مالیات» و «تجارت فرامرزی» نیز به دلیل اصلاحات دولت در این حوزه‌ها بوده است. اصلاحاتی که در گزارش سال ۲۰۱۹ برای ایران ثبت شده، معرفی سیستم آنلاین پرداخت بیمه تأمین اجتماعی، مالیات بر ارزش‌افزوده و مالیات بر درآمد شرکت‌ها و نیز راه‌اندازی پنجره واحد تجاری بوده است.^۱

1. <http://www.doingbusiness.org/en/reforms/overview/economy/iran>

جدول ۱. مقایسه وضعیت نماگرهای گزارش انجام کسب و کار برای ایران در سال ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹

رتبه	فاصله از پیشرو			عنوان
	۲۰۱۹	۲۰۱۸	تغییرات (درصد)	
۴ رتبه تنزل ↓	۱۲۸	۱۲۴	۲/۳۴ درصد بهبود	شاخص کل
۷۷ رتبه تنزل ↓	۱۷۳	۹۷	۰/۰۲ درصد بهبود	شروع کسب و کار
۶۱ رتبه تنزل ↓	۸۶	۲۵	۰/۵۲ درصد بهبود	اخذ مجوزهای ساخت و ساز
۹ رتبه تنزل ↓	۱۰۸	۹۹	۰/۴۳ درصد بهبود	دسترسی به برق
۳ رتبه تنزل ↓	۹۰	۸۷	بدون تغییر	ثبت مالکیت
۹ رتبه تنزل ↓	۹۹	۹۰	بدون تغییر	اخذ اعتبار
۳ رتبه تنزل ↓	۱۷۳	۱۷۰	بدون تغییر	حمایت از سهام داران خرد
۱ رتبه بهبود ↑	۱۴۹	۱۵۰	۴/۱۷ درصد بهبود	پرداخت مالیات
۴۵ رتبه بهبود ↑	۱۲۱	۱۶۶	۱۸/۳۲ درصد بهبود	تجارت فرامرزی
۹ رتبه تنزل ↓	۸۹	۸۰	بدون تغییر	اجرای قراردادهای
۲۹ رتبه بهبود ↑	۱۳۱	۱۶۰	بدون تغییر	حل و فصل ورشکستگی

Source: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreconomies/iran>

اما تحلیل تغییرات رتبه ایران علاوه بر مقایسه وضعیت امتیازات ایران در سال ۲۰۱۹ با اطلاعات سال ۲۰۱۸ بازنگری شده، نیازمند مقایسه با اطلاعات سال ۲۰۱۸ پیش از بازنگری نیز هست. همان گونه که در جدول مشاهده می شود مقایسه امتیازات کشور در سال ۲۰۱۸ پیش از بازنگری و پس از آن نشان می دهد بخش خصوصی به ویژه در اطلاعات و داده های مرتبط با نماگرهای «شروع یک کسب و کار»، «اخذ مجوزهای ساخت و ساز» و «حل و فصل ورشکستگی» به طور جدی تجدیدنظر کرده است. در مورد دو نماگر اول توصیف نامطلوب تر بخش خصوصی از وضعیت کشور موجب تنزل رتبه و در مورد نماگر «حل و فصل ورشکستگی» توصیف بهتر، موجب بهبود رتبه شده است.

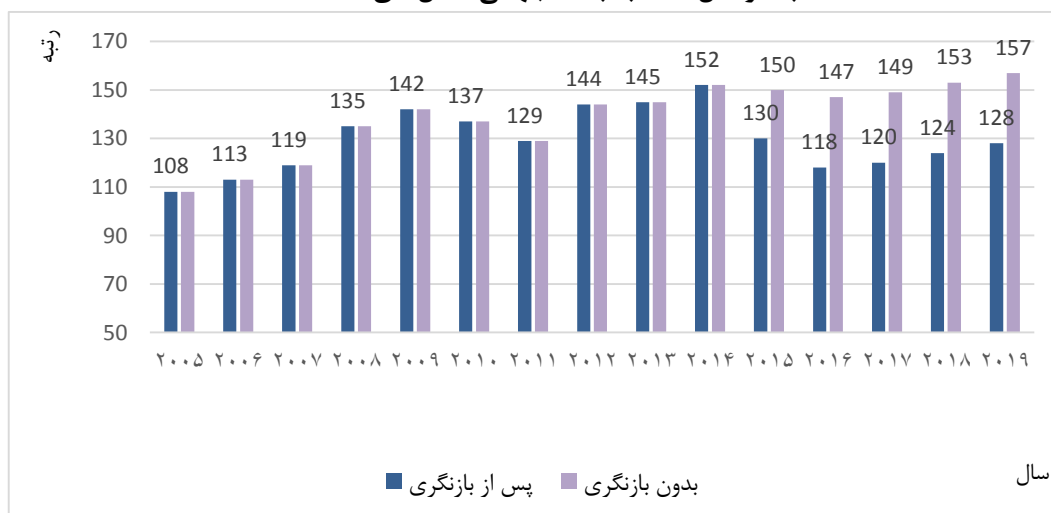
برای درک بهتر تغییرات ایجاد شده در امتیازات کشور توسط بخش خصوصی، ذکر دو نکته در مورد نحوه گردآوری اطلاعات بانک جهانی ضروری است: اول آنکه داده های پروژه انجام کسب و کار با ارسال پرسشنامه برای نمونه محدودی از کارشناسان بخش خصوصی در هر کشور گردآوری می شود. نمونه گیری مبتنی بر روش علمی نیست و سازوکار مشخصی برای انتخاب افراد مشارکت کننده ذکر نمی شود. تنها این قید وجود دارد که افراد به لحاظ تخصص باید حقوق دان، قاضی، وکیل، مهندس ساختمان و یا بازرگان و همگی از بخش خصوصی باشند. نمونه منتخب ایران از سال ۲۰۰۳ تا سال ۲۰۱۸ در حدود ۷۰ تا ۸۰ نفر بود که در مجموع ده پرسشنامه مربوط به ایران را تکمیل و ارسال می کردند. در گردآوری اطلاعات گزارش سال ۲۰۱۸، نمونه منتخب تکمیل کنندگان پرسشنامه ها برای ایران، برای مجموع ۱۰ نماگر به ۱۰۰ نفر و در سال ۲۰۱۹، به ۱۴۸ نفر افزایش یافته است که در نتیجه می توان انتظار تفاوت هایی در برآیند پاسخها را داشت.

نکته دوم آنکه اطلاعات پرسشنامه‌ها در خردادماه گردآوری شده و گزارش معمولاً در شهریور یا مهرماه منتشر می‌شود. گروه انجام کسب‌وکار در واشنگتن با توجه به اطلاعات جدیدی که از این دوره چند ماهه در سال بعد از انتشار گزارش دریافت می‌کند در داده‌های سال گذشته، بازنگری انجام می‌دهد. همچنین اگر نقص یا اشتباهی در اطلاعات ارسال شده توسط بخش خصوصی اتفاق بیفتد، در سال بعد با تأیید بخش خصوصی قابل اصلاح خواهد بود و لذا هر سال می‌توان تفاوتی میان داده‌های بازنگری شده و بازنگری نشده سال‌های گذشته را انتظار داشت.

بنابراین به دلیل تغییر نمونه منتخب پاسخ‌دهندگان و نیز احتمال تغییر در وضعیت نماگرها در فاصله زمانی چندماهه میان گردآوری اطلاعات و زمان انتشار گزارش، میان اطلاعات بازنگری شده و بازنگری نشده سال‌های گذشته اختلافاتی مشاهده می‌شود و نیز به دلیل کوچک بودن نمونه و مبتنی نبودن نمونه‌گیری بر سازوکار علمی و احتمال نقص اطلاعات نمونه منتخب، نمی‌توان توصیف بخش خصوصی منتخب گزارش انجام کسب‌وکار را کاملاً دقیق و مبتنی بر واقعیات کشور تلقی کرد.

در نمودار ۳، تغییرات رتبه ایران با فرض اینکه در اطلاعات اشتباه گذشته بازنگری صورت نمی‌گرفت و تغییرات تنها به اصلاحات دولت و تغییرات روش‌شناسی محدود می‌شد در نمودار کمرنگ‌تر نشان داده شده است. با فرض چنین حالتی، در سال‌های اخیر نه تنها بهبودی در وضعیت کسب‌وکار کشور طبق شاخص سهولت کسب‌وکار صورت نگرفته، بلکه رتبه کشور رو به تنزل است.

نمودار ۳. مقایسه رتبه ایران در گزارش انجام کسب‌وکار بدون بازنگری و پس از بازنگری در اطلاعات اشتباه ارسال شده به بانک جهانی، سال‌های ۲۰۰۵-۲۰۱۹

مأخذ: محاسبات محقق و گزارش‌های سالانه گروه انجام کسب‌وکار بانک جهانی، ۲۰۱۸-۲۰۰۵.

۲. مقایسه وضعیت ایران در گزارش سال‌های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ انجام کسب‌وکار بانک جهانی

در این بخش تغییرات وضعیت ایران در گزارش انجام کسب‌وکار سال ۲۰۱۹ نسبت به سال گذشته در تک تک مؤلفه‌ها، پیش از بازنگری و پس از بازنگری بررسی می‌شود. بدین صورت منشأ تغییرات به‌سادگی قابل شناسایی و تحلیل خواهد بود.

۲-۱. شروع یک کسب‌وکار

نماگر شروع یک کسب‌وکار، تعداد مراحل، زمان، هزینه و حداقل سرمایه برای ثبت یک شرکت با مسئولیت محدود در تهران را مورد سنجش قرار می‌دهد. با وجود تغییر بسیار اندک در امتیاز ایران در نماگر شروع یک کسب‌وکار در سال ۲۰۱۹ نسبت به سال ۲۰۱۸ (بازنگری شده) ۷۷ رتبه تنزل از رتبه ۹۷ به ۱۷۳ در این نماگر مشاهده می‌شود. همان‌طور که در جدول ۲ قابل مشاهده است، علت اصلی این تنزل، تغییرات امتیاز به دلیل بازنگری در اطلاعات ارسالی توسط بخش خصوصی بوده است.

جدول ۲. امتیاز و رتبه ایران در نماگر شروع یک کسب‌وکار

مؤلفه/سال	۲۰۱۸ بدون بازنگری	۲۰۱۸ بازنگری شده	تغییرات به دلیل بازنگری داده توسط بخش خصوصی	۲۰۱۹	تغییرات سال ۲۰۱۹
مرحله	۸/۵	۱۰/۵	افزایش دو مرحله	۱۰/۵	بدون تغییر
زمان (روز)	۱۵/۵	۷۲/۵	افزایش ۵۷ روز	۷۲/۵	بدون تغییر
هزینه (درصد از درآمد سرانه)	۱/۴	۱/۴	بدون تغییر	۱/۲	کاهش هزینه
سرمایه اولیه	صفر	صفر	بدون تغییر	صفر	بدون تغییر
امتیاز نماگر (۱۰۰-۰)	۸۵/۱۶	۶۷/۷۷	-۱۷/۳۹	۶۷/۷۹	+۰/۰۲

مأخذ: سایت گروه انجام کسب‌وکار بانک جهانی، نوامبر ۲۰۱۸.

بر اساس جدول ۲، افزایش دو مرحله در نماگر شروع کسب‌وکار و نیز افزایش ۵۷ روز زمان در بازنگری داده توسط بخش خصوصی، ۱۷/۳ کاهش در امتیاز ایران را در پی داشته است و کاهش هزینه از ۱/۴ به ۱/۲ در سال ۲۰۱۹ به دلیل افزایش درآمد سرانه کشور موجب ۰/۰۲ درصد افزایش امتیاز در امتیاز سال ۲۰۱۹ شده است. در واقع برآیند امتیازات ۱۷/۳۷- است که عامل تنزل ۷۷ رتبه‌ای کشور در این نماگر از ۹۷ به ۱۷۳ بوده است.

دو مرحله، «پرداخت هزینه‌های جستجو و رزرو نام و هزینه ثبت» و «ثبت در اداره ثبت شرکت‌ها» به مراحل سال‌های گذشته اضافه شده و زمان مراحل «اخذ گواهی عدم سوءپیشینه» از ۵ روز به ۷ الی ۱۰ روز، «اطلاع‌رسانی به سازمان امور مالیاتی در خصوص شروع فعالیت‌های اقتصادی، اخذ تأییدیه و دریافت کد اقتصادی» از ۱ روز به ۲۵ روز، «ثبت‌نام برای مالیات بر ارزش افزوده» از ۲ روز به ۳۰ روز، «اخذ دفاتر پلمپ شده حسابداری ظرف ۳۰ روز پس از تاریخ ثبت» از سازمان امور مالیاتی از کم‌تر از

یک روز به ۱۴ روز و «ثبت‌نام کارگران در نظام تأمین اجتماعی از طریق تشکیل پرونده برای همه کارمندان در اداره کار و اخذ کد کارگاه» از ۱ روز به ۱۳ روز افزایش یافته که به دلیل همزمانی برخی مراحل، مجموع زمان مورد نیاز برای شروع یک کسب‌وکار از ۱۵/۵ روز به ۷۲/۵ روز افزایش یافته است.

۲-۲. مجوزهای ساخت‌وساز

نماگر مجوزهای ساخت‌وساز مراحل، هزینه و زمان گرفتن مجوز ساخت یک انبار به همراه اخذ انشعاب آب و فاضلاب انبار در شهر تهران را می‌سنجد. همچنین شاخصی از کیفیت مقررات در این حوزه ارزیابی می‌شود. در گزارش سال ۲۰۱۹، رتبه ایران در این نماگر از ۲۵ به ۸۶ تنزل یافته است. طبق جدول ۳، کاهش امتیاز ایران از ۷۸/۰۸ به ۶۸/۵۹ در بازنگری داده‌ها توسط بخش خصوصی صورت گرفته که دلیل آن افزایش مرحله «اخذ مجوز ایمنی آتش‌نشانی» و افزایش ۳۰ روز زمان لحاظ شده برای این مرحله و نیز افزایش هزینه مرحله «استخدام شرکت ناظر مستقل» از صفر به ۴۵۷ میلیون ریال است. افزایش ۰/۵۲ امتیاز در سال ۲۰۱۹ به دلیل افزایش ارزش انبار و در نتیجه کاهش نسبی هزینه مربوط به این نماگر بوده است.

جدول ۳. امتیاز و رتبه ایران در نماگر مجوزهای ساخت‌وساز

تغییرات سال ۲۰۱۹	۲۰۱۹	تغییرات به دلیل بازنگری داده توسط بخش خصوصی	۲۰۱۸ بازنگری شده	۲۰۱۸ بدون بازنگری	مؤلفه/سال
بدون تغییر	۱۶	افزایش یک مرحله	۱۶	۱۵	مرحله
بدون تغییر	۱۳۰	افزایش ۳۱ روز زمان	۱۳۰	۹۹	زمان (روز)
کاهش ۰/۴ واحد	۶/۶	افزایش ۵ واحد هزینه	۷	۲	هزینه (درصد از ارزش انبار)
بدون تغییر	۱۲/۵	بدون تغییر	۱۲/۵	۱۲/۵	شاخص کنترل کیفیت (۱۵-۰)
+۰/۵۲	۶۹/۱۱	-۹/۴۹	۶۸/۵۹	۷۸/۰۸	امتیاز نماگر (۱۰۰-۰)

مأخذ: همان.

۲-۳. دسترسی به برق

فرایند اخذ انشعاب برق سه فاز برای یک انبار در محدوده شهر تهران در نماگر دسترسی به برق در کشورها بررسی می‌شود. امتیاز کشور در این نماگر ۰/۴۳ در سال ۲۰۱۹ افزایش یافته است. عامل این تغییر، کاهش هزینه است که با عدم تغییر در هزینه‌های مربوط به این نماگر، افزایش درآمد سرانه کشور، هزینه نسبی را کاهش داده است. سرعت پیشرفت سایر کشورها موجب تنزل رتبه کشور از ۹۹ به ۱۰۸ در این نماگر شده است.

جدول ۴. امتیاز و رتبه ایران در نماگر دسترسی به برق

تغییرات سال ۲۰۱۹	۲۰۱۹	تغییرات به دلیل بازنگری داده توسط بخش خصوصی	۲۰۱۸ بازنگری شده	۲۰۱۸ بدون بازنگری	مؤلفه/سال
بدون تغییر	۶	بدون تغییر	۶	۶	مرحله
بدون تغییر	۷۷	بدون تغییر	۷۷	۷۷	زمان (روز)
کاهش هزینه	۹۲۳/۱	بدون تغییر	۱۰۶۴/۹	۱۰۶۴/۹	هزینه (درصد درآمد سرانه)
بدون تغییر	۵	بدون تغییر	۵	۵	شاخص تعرفه و اطمینان به عرضه (۸-۰)
۰/۴۳	۶۸/۸۶	بدون تغییر	۶۸/۴۳	۶۸/۴۳	امتیاز نماگر (۱۰۰-۰)

مأخذ: همان.

۴-۲. ثبت مالکیت

نماگر ثبت مالکیت به فرایند انتقال مالکیت یک ملک تجاری در حومه تهران می‌پردازد. بر اساس جدول ۵ کاهش یک مرحله و افزایش ۱۹ روز زمان مورد نیاز برای طی مرحله ثبت مالکیت در بازنگری اطلاعات توسط بخش خصوصی موجب ۰/۱۸ درصد کاهش امتیاز کشور شده است و رتبه نیز از ۸۷ در سال ۲۰۱۸ به ۹۰ در سال ۲۰۱۹ تنزل یافته است.

زمان مربوط به مراحل «اخذ گواهی تسویه حساب تأمین اجتماعی» از ۷ روز به ۲۰ روز، «اخذ گواهی مفصاحساب مالیاتی از سازمان امور مالیاتی» از ۲ روز به ۱۲ روز، «اخذ گواهی پرداخت عوارض نوسازی ساختمان از شهرداری» از کم‌تر از یک روز به ۵ روز و «ثبت سند مالکیت در اداره ثبت اسناد و املاک» از ۳ روز به ۱۰ روز افزایش یافته و مرحله «اخذ گواهی مفصاحساب مالیاتی» و مرحله «پرداخت مالیات در بانک» در گزارش‌های سال گذشته با هم تلفیق شده و در بازنگری اطلاعات یک مرحله تلقی شده است.

جدول ۵. امتیاز و رتبه ایران در نماگر ثبت مالکیت

تغییرات سال ۲۰۱۹	۲۰۱۹	تغییرات به دلیل بازنگری داده توسط بخش خصوصی	۲۰۱۸ بازنگری شده	۲۰۱۸ بدون بازنگری	مؤلفه/سال
بدون تغییر	۶	کاهش یک مرحله	۶	۷	مرحله
بدون تغییر	۳۱	افزایش ۱۹ روز زمان	۳۱	۱۲	زمان (روز)
بدون تغییر	۵/۷	بدون تغییر	۵/۷	۵/۷	هزینه (درصد از ارزش دارایی)
بدون تغییر	۱۵	بدون تغییر	۱۵	۱۵	شاخص کنترل مدیریت زمین (۳۰-۰)
بدون تغییر	۶۳/۹۸	-۰/۱۸	۶۳/۹۸	۶۴/۱۶	امتیاز نماگر (۱۰۰-۰)

مأخذ: همان.

۵-۲. اخذ اعتبار

میزان حمایت از حقوق قانونی وام‌دهندگان و وام‌گیرندگان در مبادلات مالی دارای وثیقه و میزان به اشتراک گذاشتن اطلاعات اعتباری در نماگر اخذ اعتبار ارزیابی می‌شود. در نماگر اخذ اعتبار بدون هیچ تغییری در امتیاز مؤلفه‌هایی که رتبه کشورها را تحت تأثیر قرار می‌دهند تنزل رتبه ایران از ۹۰ به ۹۹ را در سال ۲۰۱۹ شاهد بوده‌ایم. قاعدتاً این تنزل به دلیل تغییر وضعیت سایر کشورها بوده است.

جدول ۶. امتیاز و رتبه ایران در نماگر اخذ اعتبار

تغییرات سال ۲۰۱۹	۲۰۱۹	تغییرات به دلیل بازنگری داده توسط بخش خصوصی	۲۰۱۸ بازنگری شده	۲۰۱۸ بدون بازنگری	مؤلفه/سال
بدون تغییر	۲	بدون تغییر	۲	۲	شاخص قدرت حقوق قانونی (۰-۱۲)
بدون تغییر	۸	بدون تغییر	۸	۸	شاخص عمق اطلاعات اعتباری (۰-۸)
بدون تغییر	۵۰	بدون تغییر	۵۰	۵۰	امتیاز نماگر (۰-۱۰۰)

مأخذ: همان.

۶-۲. حمایت از سهام‌داران خرد

در نماگر حمایت از سهام‌داران خرد، میزان حمایت قانونی از سهام‌داران خرد در مقابل سوءاستفاده مدیران از دارایی‌های شرکت برای استفاده شخصی و یا معامله با خود ارزیابی می‌شود. در نماگر حمایت از سهام‌داران خرد نیز بدون تغییر در امتیازات، رتبه ایران از ۱۷۰ به ۱۷۳ در گزارش سال ۲۰۱۹ تنزل یافته که تغییر رتبه سایر کشورها دلیل این تغییر بوده است.

جدول ۷. امتیاز و رتبه ایران در نماگر حمایت از سهام‌داران خرد

تغییرات سال ۲۰۱۹	۲۰۱۹	تغییرات به دلیل بازنگری داده توسط بخش خصوصی	۲۰۱۸ بازنگری شده	۲۰۱۸ بدون بازنگری	مؤلفه/سال
بدون تغییر	۷	بدون تغییر	۷	۷	شاخص میزان افشا (۰-۱۰)
بدون تغییر	۴	بدون تغییر	۴	۴	
بدون تغییر	۱	بدون تغییر	۱	۱	شاخص سهولت دادخواست سهامداران (۰-۱۰)
بدون تغییر	۳	بدون تغییر	۳	۳	شاخص میزان حقوق سهام‌داران (۰-۱۰)
بدون تغییر	۳	بدون تغییر	۳	۳	شاخص میزان کنترل و مالکیت (۰-۱۰)
بدون تغییر	۲	بدون تغییر	۲	۲	شاخص میزان شفافیت شرکتی (۰-۱۰)
بدون تغییر	۳۳/۳۳	بدون تغییر	۳۳/۳۳	۳۳/۳۳	امتیاز نماگر (۰-۱۰۰)

مأخذ: همان.

۲-۷. پرداخت مالیات

نرخ کلی مالیات، تعداد پرداخت‌های مالیاتی و زمان لازم برای تمکین مالیاتی یک شرکت با مسئولیت محدود در نماگر پرداخت مالیات ارزیابی می‌شوند. طبق جدول ۸، زمان پرداخت مالیات در بازنگری داده توسط بخش خصوصی ۲۰ ساعت کاهش داشته است (کاهش زمان پرداخت مالیات بر درآمد شرکت‌ها از ۳۲ ساعت به ۲۶ ساعت و نیز زمان مالیات بر ارزش‌افزوده از ۷۲ ساعت به ۵۸ ساعت)، اما کاهش ۱۸/۸۴ واحد امتیاز شاخص پس از پرداخت مالیات در نهایت موجب کاهش امتیاز کشور به میزان ۴/۳۱ واحد شده است. به همین دلیل با وجود اصلاحات در حوزه پرداخت مالیات و پذیرش آن توسط بانک جهانی در سال ۲۰۱۹، تنها شاهد یک رتبه بهبود در این نماگر از ۱۵۰ به ۱۴۹ بوده‌ایم. اصلاحات موجب کاهش ۱۰۸ روز از زمان پرداخت بیمه تأمین اجتماعی و تغییرات اندکی در شاخص پس از پرداخت مالیات شده است.

جدول ۸. امتیاز و رتبه ایران در نماگر پرداخت مالیات

مؤلفه/سال	۲۰۱۸ بدون بازنگری	۲۰۱۸ بازنگری شده	تغییرات به دلیل بازنگری داده توسط بخش خصوصی	۲۰۱۹	تغییرات سال ۲۰۱۹
تعداد پرداخت در سال	۲۰	۲۰	بدون تغییر	۲۰	بدون تغییر
زمان (روز)	۳۴۴	۳۲۴	کاهش ۲۰ روز زمان	۲۱۶	کاهش ۱۰۸ روز زمان
نرخ کلی (درصد)	۴۴/۷	۴۴/۷	بدون تغییر	۴۴/۷	بدون تغییر
شاخص پس از پرداخت مالیات (۱۰۰-۰)	۲۶/۸	۷/۹۶	کاهش ۱۸/۸۴ واحد	۷/۹۶	بدون تغییر
امتیاز نماگر (۱۰۰-۰)	۵۶/۵۷	۵۲/۶۱	-۴/۳۱	۵۶/۵۷	+۴/۱۷

مأخذ: همان.

۲-۸. تجارت فرامرزی

نماگر تجارت فرامرزی، زمان و هزینه فرایندهای الزامی صادرات کالایی که کشور در آن دارای مزیت نسبی است و واردات یک کالای خاص و بسیار رایج تولیدی را مورد سنجش قرار می‌دهد. راه‌اندازی پنجره واحد تجاری توسط گمرک جمهوری اسلامی ایران تحول نهادی مهمی در گزارش سال جدید بوده و رتبه ایران را ۴۵ پله ارتقا داده و از ۱۶۶ به ۱۲۱ رسانده است. کاهش زمان و هزینه انطباق اسنادی در صادرات و واردات در نتیجه این تحول، موجب افزایش ۱۸/۳۲ واحد امتیاز ایران در گزارش سال ۲۰۱۹ شده است. البته کاهش ۱۵۰ دلاری هزینه انطباق مرزی صادرات در بازنگری اطلاعات توسط بخش خصوصی نیز در این بهبود رتبه مؤثر بوده است.

جدول ۹. امتیاز و رتبه ایران در نماگر تجارت فرامرزی

تغییرات سال ۲۰۱۹	۲۰۱۹	تغییرات به دلیل بازنگری داده توسط بخش خصوصی	۲۰۱۸ بازنگری شده	۲۰۱۸ بدون بازنگری	مؤلفه/سال
بدون تغییر	۱۰۱	بدون تغییر	۱۰۱	۱۰۱	زمان انطباق مرزی (ساعت)
بدون تغییر	۴۱۵	کاهش ۱۵۰ دلار	۴۱۵	۵۶۵	هزینه انطباق مرزی (دلار)
۸۷ ساعت کاهش	۳۳	بدون تغییر	۱۲۰	۱۲۰	زمان انطباق اسنادی (ساعت)
۶۵ دلار کاهش	۶۰	بدون تغییر	۱۲۵	۱۲۵	هزینه انطباق اسنادی (دلار)
بدون تغییر	۱۴۱	بدون تغییر	۱۴۱	۱۴۱	زمان انطباق مرزی (ساعت)
بدون تغییر	۶۶۰	بدون تغییر	۶۶۰	۶۶۰	هزینه انطباق مرزی (دلار)
۱۵۲ ساعت کاهش	۴۰	بدون تغییر	۱۹۲	۱۹۲	زمان انطباق اسنادی (ساعت)
۱۰۷ دلار کاهش	۹۰	بدون تغییر	۱۹۷	۱۹۷	هزینه انطباق اسنادی (دلار)
+۱۸/۳۲	۶۶/۲۰	+۱/۷۷	۴۷/۸۸	۴۶/۱۱	امتیاز نماگر (۱۰۰-۰)

مأخذ: همان.

۹-۲. اجرای قراردادهای

در نماگر اجرای قراردادهای، مراحل رسیدگی به پرونده شکایت یک فروشنده در تهران ارزیابی می‌شود. طبق جدول ۱۰ هزینه اجرای قراردادهای در اصلاح و بازنگری اطلاعات توسط بخش خصوصی ۲/۳ درصد افزایش داشته که موجب کاهش ۱،۴۹ واحدی امتیاز ایران شده است. در نتیجه این تغییر و نیز پیشرفت سایر کشورها، رتبه نماگر مذکور از ۸۰ به ۸۹ تنزل یافته است.

جدول ۱۰. امتیاز و رتبه ایران در نماگر اجرای قراردادهای

تغییرات سال ۲۰۱۹	۲۰۱۹	تغییرات به دلیل بازنگری داده توسط بخش خصوصی	۲۰۱۸ بازنگری شده	۲۰۱۸ بدون بازنگری	مؤلفه/سال
بدون تغییر	۵	بدون تغییر	۵	۵	شاخص کیفیت فرایندهای قضایی
بدون تغییر	۵۰۵	بدون تغییر	۵۰۵	۵۰۵	زمان (روز)
بدون تغییر	۱۹/۳	۲/۳ درصد افزایش	۱۹/۳	۱۷	هزینه (درصد از طلب)
بدون تغییر	۵۸/۲۱	-۱/۴۹	۵۸/۲۱	۵۹/۷	امتیاز نماگر (۱۰۰-۰)

مأخذ: همان.

۱۰-۲. حل و فصل ورشکستگی

هزینه و زمان رسیدگی به یک پرونده عادی ورشکستگی و حمایت قانون ورشکستگی از فرایند بازسازی با هدف ماندگاری شرکت‌های اقتصادی در نماگر حل و فصل ورشکستگی ارزیابی می‌شود.

رتبه ایران در نماگر حل‌وفصل ورشکستگی از ۱۶۰ در گزارش سال ۲۰۱۸ به ۱۳۱ در گزارش سال ۲۰۱۹ ارتقا یافته است. با توجه به اطلاعات جدول ۱۱، بازنگری داده توسط بخش خصوصی که موجب کاهش ۳ سال از زمان رسیدگی به پرونده ورشکستگی شده است عامل اصلی این بهبود تلقی می‌شود. کاهش زمان در محاسبه نرخ بازستانی نیز لحاظ شده و ۲۱/۷ درصد آن را افزایش داده است.

جدول ۱۱. امتیاز و رتبه ایران در نماگر حل‌وفصل ورشکستگی

تغییرات سال ۲۰۱۹	۲۰۱۹	تغییرات به دلیل بازنگری داده توسط بخش خصوصی	۲۰۱۸ بازنگری شده	۲۰۱۸ بدون بازنگری	مؤلفه/سال
بدون تغییر	۳۷/۱	۲۱/۷ درصد افزایش	۳۷/۱	۱۵/۴	نرخ بازستانی
بدون تغییر	۱/۵	۳ سال کاهش	۱/۵	۴/۵	زمان (سال)
بدون تغییر	۱۵	بدون تغییر	۱۵	۱۵	هزینه (درصد از دارایی)
بدون تغییر	۵	بدون تغییر	۵	۵	شاخص قدرت قوانین ورشکستگی (۰-۱۶)
بدون تغییر	۳۵/۵۷	+۱۱/۶۴	۳۵/۵۷	۲۳/۹۳	امتیاز نماگر (۰-۱۰۰)

مأخذ: همان.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

در گزارش سال ۲۰۱۹ انجام کسب‌وکار بانک جهانی، ایران با ۴ رتبه تنزل نسبت به گزارش سال ۲۰۱۸، در رتبه ۱۲۸ از میان ۱۹۰ کشور و در مقایسه با کشورهای سند چشم‌انداز، با ۱ رتبه تنزل نسبت به سال قبل در جایگاه نوزدهم از ۲۵ کشور قرار گرفته است.

جمهوری اسلامی ایران در گزارش انجام کسب‌وکار هیچ‌گاه جایگاه مطلوبی نداشته است. تنها از سال ۲۰۱۵ روند رو به بهبودی در رتبه ایران آغاز شد؛ به نحوی که جمهوری اسلامی ایران از رتبه ۱۵۲ در سال ۲۰۱۴ به ۱۱۸ در سال ۲۰۱۶ رسید که دلیل عمده آن، بازنگری در داده‌ها و اطلاعات بوده است. در بازنگری‌های انجام شده در مورد ایران تنها بخشی از خطاهای فاحش سال‌های گذشته در ارسال اطلاعات توسط بخش خصوصی تعدیل شده‌اند. از سال ۲۰۱۷، مجدداً روند رو به تنزل در رتبه ایران آغاز شده است.

طبق گزارش سال ۲۰۱۹، رتبه ایران در سه نماگر «تجارت فرامرزی»، «پرداخت مالیات» و «حل‌وفصل ورشکستگی» بهبود یافته است. اصلاحات دولت شامل راه‌اندازی پنجره واحد تجاری و معرفی سیستم آنلاین پرداخت بیمه تأمین اجتماعی، مالیات بر ارزش‌افزوده و مالیات بر درآمد شرکت‌ها، ۴۵ رتبه بهبود در نماگر «تجارت فرامرزی» و یک رتبه ارتقا برای ایران در نماگر «پرداخت مالیات» را در پی داشته است^۱ و بازنگری در مؤلفه زمان ورشکستگی و کاهش آن از ۴/۵ سال به ۱/۵ سال توسط بخش

1. <http://www.doingbusiness.org/en/reforms/overview/economy/iran>

خصوصی عامل بهبود رتبه نماگر «حل و فصل ورشکستگی» از ۱۶۰ به ۱۳۱ بوده است. در سایر نماگرها تنزل رتبه مشاهده می‌شود که به نظر می‌رسد مهم‌ترین عامل این تنزل، توصیف نامطلوب‌تر بخش خصوصی از محیط حقوقی اداری کسب و کار در ایران در پرسشنامه‌های ارسالی به بانک جهانی است. اغلب نارضایتی بخش خصوصی، در افزایش زمان تعامل با سازمان امور مالیاتی و سازمان تأمین اجتماعی در نماگرهای مختلف منعکس شده است؛ اگرچه بانک جهانی اصلاحات دولت در حوزه مالیات را پذیرفته و آن را در نماگری که به طور مستقیم به موضوع مالیات مرتبط است اعمال کرده است. در واقع اصلاح نهادی مهمی چون راه‌اندازی پنجره واحد تجاری در ایران توسط دولت، از سقوط رتبه کشور با وجود ارائه گزارش نامطلوب‌تر بخش خصوصی از محیط کسب و کار و نیز سرعت پیشرفت سایر کشورها و کندی اصلاحات در ایران جلوگیری کرده است.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در مجموعه گزارش‌های «راهکارهای بهبود رتبه ایران در گزارش انجام کسب و کار بانک جهانی» که در سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ تدوین شد بیش از ۱۵۰ مورد از اقدامات لازم برای بهبود رتبه ایران در گزارش انجام کسب و کار به تفکیک نهادها و دستگاه‌های اجرایی مسئول را پیشنهاد داد و در سال ۱۳۹۶ پس از به‌روزرسانی، نسخه جدیدی از راهکارهای پیشنهادی ارائه کرد. متأسفانه تاکنون اغلب پیشنهادها و راهکارهای مذکور عملیاتی نشده است.^۱

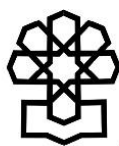
بر اساس تبصره ماده (۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار (مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶) «وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است با همکاری دستگاه‌های اجرایی و نهادهای بین‌المللی، جایگاه ایران در رتبه‌بندی‌های جهانی کسب و کار را بهبود بخشد و وضعیت اقتصادی مناسب کشور را به سرمایه‌گذاران خارجی معرفی کند». همچنین در بند «الف» ماده (۲۲) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴) دولت مکلف شده در هر سال رتبه کشور را در شاخص انجام کسب و کار ۱۰ رتبه ارتقا دهد تا به کم‌تر از ۷۰ در پایان اجرای قانون برنامه ششم (سال ۱۴۰۰) برسد. بررسی وضعیت جمهوری اسلامی ایران در گزارش انجام کسب و کار سال ۲۰۱۹ نشان می‌دهد هدفگذاری قانون برنامه ششم برای ارتقای ۱۰ رتبه‌ای سالیانه شاخص در سال جاری محقق نشده است و حتی با تنزل رتبه کشور نیز مواجه بوده‌ایم.

۱. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، اقدامات لازم برای بهبود رتبه ایران در گزارش سال ۲۰۱۸ انجام کسب و کار بانک جهانی، شماره مسلسل ۱۵۳۷۷، ۱۳۹۶.

منابع و مأخذ

۱. احمدیان، مریم. گزارش نظارتی درباره اجرای قوانین مربوط به محیط کسب و کار: ۱. عملکرد دولت در کاهش رتبه ایران در گزارش انجام کسب و کار بانک جهانی (گزارش نظارتی ماده (۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار)، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۵۱۸۲، ۱۳۹۵.
۲. احمدیان، مریم. اقدامات لازم برای بهبود رتبه ایران در گزارش سال ۲۰۱۸ انجام کسب و کار بانک جهانی، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۵۳۷۷، ۱۳۹۶.
۳. احمدیان، مریم. وضعیت ایران در گزارش انجام کسب و کار بانک جهانی (سال ۲۰۱۸) و ارزیابی عملکرد دولت یازدهم در بهبود رتبه کشور در این گزارش، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۵۶۲۰، ۱۳۹۶.
۴. وزارت امور اقتصادی و دارایی، معاونت امور اقتصادی، گزارش وضعیت ایران در شاخص سهولت انجام کسب و کار سال ۲۰۱۸ میلادی بانک جهانی و راهکارهای پیشنهادی ارتقای آن، دفتر پایش و بهبود محیط کسب و کار، کد سند ۳۱۶۶۶۶۶۵۶۹، آبان‌ماه ۱۳۹۶.
۵. وزارت امور اقتصادی و دارایی، معاونت امور اقتصادی، گزارش بررسی وضعیت ایران در شاخص سهولت انجام کسب و کار سال ۲۰۱۹ میلادی بانک جهانی، کد سند ۹۷۲۰۱۴۹۰۰، آبان‌ماه ۱۳۹۷.
۶. وزارت امور اقتصادی و دارایی، معاونت امور اقتصادی، دفتر مطالعات توسعه بخش خصوصی، رقابت‌پذیری و بهره‌وری، اقدامات انجام شده در راستای بهبود محیط کسب و کار کشور، تیرماه ۱۳۹۷.
7. World Bank Group, Doing Business 2019, Training for Reform, Economy Profile, Islamic Republic of Iran, 2019.
8. <http://www.doingbusiness.org>.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۶۳۴۳

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: گزارش نظارتی عملکرد دولت در بهبود رتبه ایران در گزارش سال ۲۰۱۹ انجام کسب و کار بانک جهانی

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه مطالعات محیط کسب و کار)

تهیه و تدوین: مریم احمدیان

ناظران علمی: سیدامیر سیاح، موسی شهبازی غیائی

متقاضی: کمیسیون ویژه حمایت از تولید و نظارت بر اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم

واژه‌های کلیدی:

۱. انجام کسب و کار

۲. بانک جهانی

۳. ایران

۴. وزارت امور اقتصادی و دارایی

۵. محیط کسب و کار

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷/۱۲/۱۱